

Trög men talangfull

Vad kan ännu sägas om Europavalet? EU-parlamentets reella makt ökar. Ändå såg många Europavalet som ett testval inför följande inhemska parlamentsval. Skall den politiska vänstern fortsättningsvis mista röster till Sannfinländarna och De gröna? Spillet över till Sannfinländarna berodde inte enbart på Timo Soinis smorda munläder. I bakgrunden finns en stark frustration över att de statliga och fackliga möjligheterna att bära upp sviktande näringsgrenar och regioner stadigt minskar.

Samma strukturomvandling gav vind i seglen åt De gröna, som dock i motsats till Sannfinländarna uppfattar förestående förändringar i Europa mer som ett hopp än ett hot. En möjlighet är att EU:s vänsterpartier gradvis smälter in i eller ersätts av unionens gröna partier, som inte belastas av en socialistisk vokabulär och världsbild. För att så ska ske krävs visserligen att de gröna skakar fram en realistisk plan för hur man ska rädda den västeuropeiska välfärdsstaten.

Europavalets pinsamt låga valdeltagande gör det ändå vanskligt att gissa sig till vad som komma skall i 2010-talets finländska riksdagsval. Som många gånger tidigare var en betydande del av soffliggarna sådana som traditionellt röstar på vänsterpartierna. Om dessa kan aktiveras har sossarna alltså goda möjligheter att gå framåt i nästa riksdagsval och fösa Centern ut i oppositionen.

Det låga valdeltagandet och det ideologiskt splittrade samhällsklimatet är däremot något som har gynnat Svenska folkpartiet. Partiets anhängare är av tradition flitigare väljare än medborgarna i genomsnitt. Och när partifältets ideologiska skiljelinjer blir grumliga är många, som annars har svårt att acceptera SFP:s brokiga palett av politiska profiler, mer benägna att ge sin röst åt partiet. Just så skedde i Europavalet. Här kan skönjas en parallell till mellankrigstiden då SFP:s riksdagsgrupp tidvis bestod av vänsterliberaler, högerreaktionärer och nästan allt däremellan.

Det finns ändå risk att man drar denna jämförelse alldeles för långt. På 1920-talet var den parlamentariska demokratin en ny och skör skapelse i Europa. I mitten av 1930-talet hade flertalet av de europeiska staterna återgått till olika former av autokratier eller regelrätta diktaturer. Mot bakgrunden av ett sådant politiskt landskap var det inte speciellt märkligt att många av våra parlamentariker visade intresse för Stalins och Hitlers samhällsvisioner.

Dagens Europa präglas av en helt annorlunda ideologisk dynamik. Visst har vi ännu gott om skrämmande populisterna. Ryssland torde knappast heller någonsin bli en parlamentarisk demokrati. Men som motvikt till detta har vi Europeiska unionen, som trots sin nuvarande tröghet och splittring är en stabil konstruktion med utmärkta möjligheter att förnyas fredligt och rationellt.

Henrik Meinander, Hufvudstadsbladet (HBL) 17.6.2009